

MEDEMRODĖS DVARAS

Medemrodės dvaro gyvenamasis pastatas.

Nuotr. iš Varpai, 1996.

MEDEMRODĖS DVARAS - buvęs dvaras Akmenės sen., 10 km į š. v. nuo Akmenės. Manoma, kad buvo vienas iš 40 ūkių, po M. K. Chominskio mirties 1811 atitekusių vokiečių kilmės grafiui Medemui, su kurio vardu ir sietinas dvaro pavadinimas. Iš jo dv. nupirko Šiopingas, 1865 lažą pakeitęs pinigine duokle. Netrukus Medemrodę įsigijo baronas Roppas, negailestingai skriaudęs aplinkinių kaimų valstiečius. Į Lietuvos istoriją pateko 25 m. trukęs Kesių k. valstiečių bylinėjimasis su Roppu dėl jo pasisavintų kaimo žemių. 1892 valstiečių nusamdytas asmuo nušovė baronui teisme atstovavusį šunadvokatą J. Bagdzevičių, už tai 5 Kesių valstiečiai nubausti po 7 - 12 m. katorgos. XX a. pradžioje išsiskyręs su pirmąja žmona Sofija, V. Zubovas įsigijo Medemrodę ir joje apsigyveno su antrąja žmona Vera Bielskiene.

Medemrodės dvare V. Zubovas ūkininkavo pažangiai, vertėsi galvijų veislininkyste ir daugiamečių žolių sėklininkyste. Jo laikyta 75 melžiamų žалуju karvių banda pagerino ir aplinkinių gyventojų galvijų veislines savybes, dar apie 30 m. po II pas. karo tuometinio Medemrodės t. ū. banda garsėjo pieningumu. Dvare V. Zubovas įsteigė prad. m-lą, išlaikė gydytoją ir veterinarijos specialistą, kurie aptarnaudavo ir gyventojus bei jų gyvulius. 1905 mitinge Akmenėje kalbėjo dvaro ūkvedys J. Bartoševičius, vėliau baudėjų nukankintas Šiaulių kalėjime. Tarpukariu yra ūkvedžiu dirbęs Rainių kankinys C. Šalkauskas. 1914 čia mokytojavo būsimoji rašytoja Aldona Didžiulytė - Kazanavičienė, V. Mickevičiaus - Kapsuko pirmosios žmonos sesuo. Pas ją 1914 m. pavasarį, pabėgęs iš Sibiro tremties, V. Kapsukas 3 savaites slapstėsi, paskui neva paties V. Zubovo buvo palydėtas į Lenkiją. Po 1918 valstybės išimties tvarka V. Zubovo Medemrodės dvarui paliko ne 80, o 500 ha žemės. Dvare ne kartą yra lankęsi V. Požėla, P. Bugailiškis, Mykolas ir Vaclovas Biržiškos, daug kitų politikos ir visuomenės veikėjų. V. Zubovas mirė 1933 ir jo paties pageidavimu buvo palaidotas kapinaitėse greta gyvenvietės, jo kapas išlikęs. 1934 čia viešėdamas mirė Prekybos ir pramonės rūmų direktorius J. Dobkevičius. 1923 dvare buvo 2 ūkiai ir 173 gyv. 1940 sovietinė okupacinė valdžia dvarą nacionalizavo ir įsteigė tarybinį ūkį, o našlę V. Zubovienę 1941 ištrėmė, ji 1941 12 28 tremtyje mirė.

Prastai prižiūrima dvaro sodyba po II pas. karo sunyko, dvaro gyvenamajame name kuri laiką buvo m-la, vėliau - mokinių bendrabutis, pastatas baigė griūti po 1995. Dvaro sodybvietės plotas 5,7 ha, iki 1999 buvo išlikusios 2 arklidės, 3 ūkiniai pastatai, pieninė, buvusi ledainė, dalis kumetyno ir kai kurių kitų pastatų bei parko fragmentai.

Inf.: Lietuvos apgyventos vietos; Bielskytė-Anysienė V. Medemrodės dvaras. Varpai, 1996.